

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **M. B.,** zast. Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem, se sídlem v Plzni, Na Jíkalce 13, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2004, č. j. 46 Az 757/2003 - 27,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministerstva vnitra ze dne 23. 5. 2003, č. j. OAM-2099/VL-07-04-2003, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“). Správní orgán v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu byla obava žalobce z výhrůžek věřitelů a snaha o legalizaci pobytu na území ČR. Správní orgán dospěl k závěru, že v průběhu řízení nebyla shledána žádná skutečnost, která by vedla k závěru, že žadatel splnil podmínky pro udělení azylu podle § 12. Tím byly podle názoru žalovaného splněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí se zabýval i podmínkami pro udělení azylu podle § 13, 14 zákona o azylu.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce opravný prostředek (žalobu), ve které žalovanému vytýkal porušení § 3 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), neboť se jeho žádostí o udělení azylu nezabýval odpovědně a svědomitě, § 32 odst. 1 správního řádu, když žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si neopatřil potřebné podklady pro rozhodnutí; v případě návratu do vlasti se obával ponižujícího a nelidského zacházení ze strany věřitelů a domníval se, že splňuje podmínky pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, § 46 správního řádu, neboť napadené rozhodnutí není v souladu se zákony a nevyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a rozhodnutí nesplňuje formální náležitosti, neboť není podepsáno osobou oprávněnou k jednání za žalovaného, § 47 odst. 3 správního řádu, neboť odůvodnění napadeného rozhodnutí žalobce nepřesvědčilo o jeho správnosti a o postupu správního orgánu, který nevzal v úvahu veškeré skutečnosti vztahující se k jeho případu a nevypořádal se v rozhodnutí se všemi provedenými důkazy, § 12 zákona o azylu, neboť žalobce se domníval, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu a konečně § 91 zákona o azylu, neboť byl toho názoru, že v jeho zemi panují takové poměry, které mu nedovolují vrátit se zpět. Žalobce proto navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 4. 2004, č. j. 46 Az 757/2003 - 27, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Konstatoval, že ze správního spisu (konkrétně ze žádosti o udělení azylu ze dne 6. 5. 2003, vlastnoručně psaného prohlášení z téhož dne a z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 12. 5. 2003) soud zjistil, že žalobce opustil svou vlast z obavy před věřiteli, od kterých si půjčil peníze na podnikání. V České republice pobýval od listopadu 2002 s turistickým vízem na 14 dnů, po uplynutí této doby pak v České republice pobýval nelegálně. Cizinecká policie zjistila jeho nelegální pobyt a obdržel správní vyhoštění. Chtěl, aby mu byl udělen azyl a měl možnost vydělávat peníze. Z uvedeného je podle názoru krajského soudu zcela zřejmé, že důvody uváděné žalobcem nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu taxativně uvedené v § 12 zákona o azylu. Krajský soud se ztotožnil se závěrem žalovaného, že v případě žalobce byly naplněny podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Konstatoval, že nelze souhlasit s námitkou žalobce ohledně porušení § 91 zákona o azylu, a to vzhledem ke skutečnosti, že v souladu s ustanovením § 28 zákona o azylu ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování, jen v případě, že rozhodne o udělení či odnětí azylu. Dále uvedl, že nemůže přisvědčit ani další námitce žalobce, že rozhodnutí žalovaného nesplňuje formální náležitosti, když není podepsáno osobou oprávněnou jednat za žalovaného, neboť ze zákona o správním řízení, ale ani z jiného právního předpisu nevyplývá, že by rozhodnutí správního orgánu, doručovaná účastníkům řízení, musela být podepisována osobou oprávněnou za správní orgán jednat. Dodal, že originál správního rozhodnutí, založený ve správním spise, je však touto osobou oprávněnou za žalovaného jednat podepsán (v daném případě ředitelem odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra PhDr. T. H., který podle organizačního řádu Ministerstva vnitra má pravomoc jednat jménem ministerstva v azylových věcech). Ohledně námitky žalobce stran nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci žalovaným soud konstatoval, že ji žalobce uvedl pouze v obecné rovině, neposkytl žádné konkrétní důkazy, které by měly být provedeny k úplnému zjištění věci, tudíž mu nezbylo, než pouze v obecné rovině námitku přezkoumat. Podle názoru krajského soudu se žalovaný věcí zabýval svědomitě, před vydáním rozhodnutí byl skutkový stav zjištěn dostatečně, žalovaný vycházel z výpovědí žalobce i z objektivních informací o situaci v zemi původu žalobce, a z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že se

žalobce vypořádal se všemi provedenými důkazy. Z těchto důvodů dospěl krajský soud k závěru, že žaloba není důvodná a proto ji podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti citovanému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, v níž uvedl, že napadá výše uvedené rozhodnutí soudu v celém rozsahu, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Konstatoval, že kvůli obavám z věřitelů, kteří mu vyhrožovali a fyzicky ho napadli, se neobrátil na ukrajinskou policii z toho důvodu, že k ní nemá důvěru. Na Ukrajině je obecně známou skutečností, že místní policie je zkorumpovaná a není možné se na ni spolehnout. Stěžovatel byl toho názoru, že tato policie, jakožto jeden z druhů státních orgánů, není schopna zajistit ochranu stěžovatele před vydíráním jeho věřiteli, a proto v tomto ohledu lze spatřovat naplnění významu pojmu „pronásledování“ ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu. Na základě výše uvedeného se stěžovatel domníval, že by mu mohl svědčit některý z důvodů pro udělení azylu. Dále vytýkal krajskému soudu, že se nedostatečně vypořádal s otázkou splnění podmínek pro udělení azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu, neboť stěžovatel se kvůli výše uvedeným skutečnostem ocitl v bezvýchodném postavení. Není schopen se úspěšně bránit a nemůže se spolehnout na ochranu policejních orgánů. Stěžovatel proto navrhoval, aby Nejvyšší správní soud rozhodnutí Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popřel oprávněnost podané stížnosti, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti žalovaný plně odkázal na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení. Žalovaný dále uvedl, že skutečnosti uváděné stěžovatelem nemohou zakládat důvod pro udělení humanitárního azylu. Neakceptoval názor stěžovatele a odvolával se na stanovisko Vrchního osudu v Praze, obsažené v rozhodnutí ze dne 30. 4. 2002, podle kterého azyl jako právní institut není a nikdy nebyl universálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, třeba i surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem přesně vymezeny, jsou poměrně úzké a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv tak, jak jsou v různých listinách a chartách uznávána. Žalovaný konstatoval, že považuje kasační stížnost za neopodstatněnou, stejně tak návrh na přiznání jejího odkladného účinku, a proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se stěžovatel dovolává právních důvodů kasační stížnosti vymezených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím správním řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12. Podle ustanovení § 16 odst. 2 cit. zákona lze takové rozhodnutí vydat nejpozději do 30ti dnů od zahájení řízení o udělení azylu.

Jak Nejvyšší správní soud zjistil z obsahu správního spisu, stěžovatel podal dne 6. 5. 2003 žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že chtěl na Ukrajině podnikat (vozit z Ukrajiny do Ruska maso), půjčil si 10 000 USD a mrazící vůz. Při kontrole dopravní policie se zjistilo, že auto je kradené a zboží mu bylo zabaveno. Věřitelé pak požadovali vrácení peněz a úhradu mrazícího vozu. V roce 2000 odjel do ČR a zde žil dva roky. Posléze se vrátil zpět na Ukrajinu, ale věřitelé stále naléhali, napadli jej. Skrýval se u prarodičů a poté odjel do ČR. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR stěžovatel uvedl tytéž skutečnosti. Dále uvedl, že mu bylo uděleno správní vyhoštění z ČR, a proto požádal o azyl. Důvodem bylo i to, že si chce legalizovat pobyt na území ČR.

Z výše uvedeného vyplývá pro Nejvyšší správní soud závěr, ostatně učiněný předtím jak žalovaným, tak krajským soudem, že stěžovatel žádá o udělení azylu z důvodu obavy z vyhrožování kvůli nesplacenému dluhu. Jak již bylo vícekrát judikováno zdejším soudem, žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou pouze potíže se soukromými osobami (zde s věřiteli) v domovském státě, je zjevně nedůvodná. Ohrožení žadatele o azyl, které vyplývá z možné násilné činnosti soukromých osob, není relevantním důvodem pro udělení azylu. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že žalovaný postupoval v souladu se správním řádem, dostatečně zjistil skutkový stav věci, když při svém rozhodování vycházel z podání a výpovědi stěžovatele, jakož i ze zpráv MZV USA o situaci na Ukrajině za rok 2001.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem, neboť ani podle názoru zdejšího soudu stěžovatel neprokázal, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Stěžovatelem tvrzené obavy z nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, které by mu mohly způsobit soukromé osoby, nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat, neboť v jeho případě se nejedná o pronásledování ve smyslu zákona o azylu. V dané věci lze poukázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, kde bylo konstatováno, že „*skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny*“. Za pronásledování by mohlo být v souvislosti s ohrožením soukromými osobami pokládáno leda odmítnutí veřejné moci poskytnout ochranu před tímto ohrožením, pokud

by toto odmítnutí mělo typicky povahu šikany ze strany veřejné moci pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Tak tomu ovšem v posuzovaném případě zjevně nebylo, neboť jak stěžovatel sám uvedl, žádné oznámení na policii neučinil. Za této situace nelze dovozovat, že by orgány státní moci na Ukrajině nebyly schopny účinnou ochranu stěžovateli poskytnout, když on sám nepodnikal kroky, které by k takové ochraně mohly vést.

K námitkám stěžovatele ve vztahu k porušení ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu třeba uvést, že v daném případě správní orgán na případ stěžovatele použil tzv. zkráceného řízení o azylovém právu, uplatňovaného na základě zjevně nedůvodného návrhu na zahájení řízení. Jedná se o řízení, které není prováděno v celém rozsahu, t. j. neprobíhá zde proces dokazování o přítomnosti odůvodněného strachu z pronásledování. Možnost zkráceného řízení je zakotvena v ustanovení § 16 zákona o azylu, přičemž nutno zdůraznit, že naplnění podmínek uvedených v tomto ustanovení neznamená automaticky vyloučení z řízení o udělení azylu, ale jeho zrychlení. Žadateli však musí být dána možnost, aby se vyjádřil k obsahu své žádosti, aby tak mohly být posouzeny konkrétní jednotlivé důvody, které jej vedly k opuštění země původu. Tak tomu v posuzované věci bylo, jak již v odůvodnění napadeného rozsudku vysvětlil krajský soud.

V posuzované věci rozhodnutí správního orgánu obsahuje pouze výrok o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně neodůvodněné podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. V rámci odůvodnění se však správní orgán vyjadřuje rovněž k důvodům udělení azylu podle ustanovení § 13 zákona o azylu (a konstatuje, že stěžovatel důvody pro uplatnění azylu podle cit. zákonného ustanovení nesplňuje) a § 14 zákona o azylu (a konstatuje, že azyl podle cit. zákonného ustanovení neuděluje). V rámci daného případu je nutno konstatovat, že správní orgán pochybil, jestliže žádost stěžovatele zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 zákona o azylu a současně se v rámci odůvodnění vyjadřoval (a věc posuzoval) i podle § 13 (sloučení rodiny) a § 14 (humanitární azyl) zákona o azylu. Pokud totiž z řízení o azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán bez dalšího – ale jen ve lhůtě podle odst. 2 téhož ustanovení – zamítne žádost. Rozhodne tedy konečným způsobem ve věci, aniž by v řízení zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pro rozhodování o udělení azylu pro některý z důvodů předvídaných v ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu je však určující závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Protože tento důvod při zamítnutí žádosti podle § 16 zákona o azylu zjišťován není, stává se část odůvodnění rozhodnutí správního orgánu (zabývající se důvody azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu) nadbytečnou ve vztahu k výroku podle § 16 zákona o azylu (a fakticky je s ním v logickém rozporu). Toto formální pochybení správního orgánu zůstává však bez vlivu na zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí a nezpůsobuje ani jeho nicotnost. Byť se krajský soud tímto nedostatkem napadeného rozhodnutí žalovaného nezabýval, nelze mu vytknout nezákonný postup, neboť z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že se zcela přesvědčivě vypořádal s výrokem napadeného rozhodnutí, který v něm byl správně obsažen, tedy s výrokem, že žádost stěžovatele byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Pro stěžovatele z toho však vyplývá, že v případě, kdy jeho žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, nemůže se v řízení o kasační stížnosti dovolávat posouzení azylu podle § 14 zákona o azylu (stejně, jako by se nemohl dovolávat posouzení azylu podle § 12 zákona o azylu), neboť o této formě azylu nemohlo být v tomto typu řízení rozhodnuto.

Navíc je nutné konstatovat, že stěžovatel námitku vztahující se k nedostatečnému posouzení důvodů azylu podle § 14 zákona o azylu vznesl poprvé v rámci kasační stížnosti, v řízení před krajským soudem tato námitka uplatněna nebyla. V souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. proto Nejvyšší správní soud k uvedené námitce přihlédnout ani nemohl.

Jak již bylo výše uvedeno, Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Stěžovatelem tvrzené skutečnosti nelze akceptovat jako důvody pro udělení azylu, neboť v jeho případě se nejedná o splnění azylově relevantních ustanovení zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud k výše uvedenému dodává, že smyslem práva azylu je poskytnout žadateli ochranu. Nejde však o ochranu před jakýmikoliv negativními jevy v zemi původu. Nárok na udělení azylu vzniká jen z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Vždy je třeba se zabývat podstatou tvrzených důvodů pro udělení azylu, kterými jsou v případě stěžovatelky zejména důvody ekonomické. Tyto důvody však nelze považovat za důvody azylově relevantní.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že posouzení právních otázek soudem nepovažuje za nesprávné a důvod tvrzený stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. v posuzované věci neshledal.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť stěžovatel s podanou kasační stížností úspěch neměl.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. dubna 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu